מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות גזרות שונות של פעלים ואת הבניינים השבעה
- להכיר משקלים נפוצים של שמות ואת משמעותם
- להבחין בין בסיס המילה לבין הצורן המתווסף אליה

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – בחירה מרובה: גזרות ובניינים

1. ג – ע"ו/ע"י
2. ג – שבעה
3. א – פה"נ
4. ב – הפעיל
5. ב – קטלן
6. ב – מקטלה

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – זו הגזרה הרגילה, ללא שינויים מיוחדים
2. נכון – האות האחרונה בשורש היא ה'
3. לא נכון – יש שבעה בניינים: קל, נפעל, פיעל, פועל, הפעיל, הופעל, התפעל
4. נכון – כמו נגר, סנדלר, חשמלאי
5. לא נכון – הבסיס הוא גרעין המילה, הצורן הוא תוספת שמתווספת אליו

חלק ג' – התאמה: בניין ודוגמה

1 – ה (כתב)
2 – א (נכתב)
3 – ב (דיבר)
4 – ג (הכתיב)
5 – ד (התלבש)

חלק ד' – השלמת מילה חסרה

1. פה"י
2. קטלן
3. בסיס
4. כפולים
5. נפעל

חלק ה' – כתיבה ותרגול

1. לדוגמה: קנה-קניתי, בכה-בכיתי, ראה-ראיתי

חלק ו' – חשיבה מעמיקה

1. יש לציין את שם הגזרה או המשקל, את המאפיין המיוחד שלה, ולתת דוגמה אחת לפחות התומכת בהסבר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- גזרה - סוג פועל לפי אותיות מיוחדות בשורש; בניין - תבנית קבועה לפועל
- דוגמה תקינה כמו קטלן למקצוע או מקטלה למקום
- בסיס - גרעין המילה; צורן - תוספת לבסיס

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בהצגת טבלת הבניינים על הלוח ולבקש מהתלמידים למצוא דוגמאות בעצמם
- כדאי לחלק את הכיתה לזוגות לתרגול ההתאמה ואז לעבור ביחד על התשובות
- להשאיר זמן בסוף לתרגיל הכתיבה הפתוח ולשיתוף כמה תשובות בכיתה

דף תרגול: פעלים ושמות – גזרות, בניינים ומשקלים

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בעברית, בדיוק כמו שיש פעלים יוצאי דופן באנגלית, יש גזרות פעלים שמתנהגות אחרת מהצורה הרגילה (שלמים). גם לשמות יש משקלים קבועים שמלמדים על משמעות המילה.

1 חלק א׳ – בחירה מרובה: גזרות ובניינים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזו גזרה כוללת פעלים כמו "קם" ו"שר", שבהם האות השנייה בשורש היא ו׳ או י׳?

א) שלמים ב) ל״ה ג) ע״ו/ע״י ד) כפולים

2. כמה בניינים יש בעברית?

א) חמישה ב) שישה ג) שבעה ד) שמונה

3. פועל שהאות הראשונה בשורשו היא נ׳, כמו "נפל", שייך לגזרת:

א) פה״נ ב) ל״ה ג) ע״ע ד) פה״י

4. באיזה בניין האות נ׳ של פה״נ נבלעת בדרך כלל, כמו ב"נפל" שהופך ל"הפיל"?

א) נפעל ב) הפעיל ג) פיעל ד) קל

5. מילה כמו "נגר" (בעל מקצוע) בנויה במשקל:

א) מקטלה ב) קטלן ג) הקטלה ד) מפעול

6. מילה כמו "מטבח", המציינת מקום, בנויה במשקל:

א) קטלן ב) מקטלה ג) הקטלה ד) תקטולת

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בגזרת "שלמים" כל אותיות השורש נשמרות בכל הנטיות.	☐	☐
2	פועל מגזרת "ל״ה" מסתיים באות ה׳ בשורש, כמו "קנה".	☐	☐
3	בעברית יש רק שישה בניינים.	☐	☐
4	משקל "קטלן" משמש בעיקר לציון שמות מקצוע.	☐	☐
5	בסיס וצורן הם אותו דבר בדיוק.	☐	☐

3 חלק ג׳ – התאמה: בניין ודוגמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. קל	___	**א.** נכתב

2. נפעל	___	**ב.** דיבר
3. פיעל	___	**ג.** הכתיב
4. הפעיל	___	**ד.** התלבש
5. התפעל	___	**ה.** כתב

4 חלק ד׳ – השלמת מילה חסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. פועל שהאות הראשונה בשורשו היא י׳, כמו "ישב", שייך לגזרת _____ .

2. במשקל _____ נוצרים שמות מקצוע כמו "סנדלר".

3. ה_____ הוא גרעין המילה שאליו מתווספים צורנים.

4. הפועל "סבב" שייך לגזרת הפעלים ה_____ .

5. בבניין _____ הפועל מבטא פעולה שנעשתה לנושא המשפט, כמו "נכתב".

5 חלק ה׳ – כתיבה ותרגול

ענו בקצרה.

1. כתבו שלוש דוגמאות לפעלים מגזרת ל״ה (מסתיימים בה׳ בשורש) ונטו אותם בזמן עבר.

6 חלק ו׳ – חשיבה מעמיקה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו גזרת פועל אחת ומשקל שם אחד, והסבירו במילים שלכם במה הם שונים מהצורה הרגילה (שלמים).

🎟️ כרטיס יציאה

מהי גזרה, ומהו בניין?

תנו דוגמה אחת למשקל של שם ולמשמעותו

מה ההבדל בין בסיס לצורן?

איך הרגשתי בשיעור? ☹️ 😐 🙂 😀